

Vitun voimasta kirkkoveneeksi

Vulva nykypäivän taikaesineenä

Minttu Saarinen

Kandidaatintutkielma

Digitaalisen kulttuurin, maiseman ja kulttuuriperinnön tutkinto-ohjelma

Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos

Humanistinen tiedekunta

Turun yliopisto

(huhtikuu) 2026

Turun yliopiston laatu järjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu

Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä

Kandidaatintutkielma

Digitaalisen kulttuurin, maiseman- ja kulttuuriperinnön tutkinto-ohjelma

Minttu Saarinen

Vitun voimasta kirkkoveneeksi – Vulva nykypäivän taikaesineenä

Sivumäärät: tutkielman sivumäärä 34

Tutkimuksessa Vitun voimasta kirkkoveneeksi - vulva nykypäivän taikaesineenä tarkastelen suomalaisen vulvasymboliikan ilmenemistä suomalaisessa kansanperinteessä ja nykykulttuurissa. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, millaisissa diskursseissa vulvasymboliikkaa käytetään suomalaisessa kulttuurissa sekä miten sen merkitykset ja käyttötavat näyttäytyvät nykykulttuurissa.

Tutkimukseni pohjautuu taiteelliseen työhöni, jossa käsittelen suomalaisen kansanperinteen käsitystä naisen kehosta ja vulvasymboliikasta. Hyödynnän tässä tutkimuksessa taiteellisen työni myötä keräämäni aineistoa ja tekemiäni havaintoja ja käytän myös tutkimukseni tuloksia taiteellisen työni kehittämisessä.

Tarkastelen erityisesti pylyttämisestä ja harakoinnista lähtöisin olevia diskursseja sekä kulttuurin visuaalisia symboleja, joista yleisimmät ovat kirkkovene ja karjalanpiirakka. Tutkimusaineisto koostuu suunnittelijoiden ja käsityöläisten suunnittelemista esineistä, visuaalisista ja kielellisistä symboleista sekä internetistä vapaasti löydettävistä keskusteluista ja lehtien artikkeleista. Analysoin aineistoa diskurssianalyysin avulla, joka mahdollistaa symbolien merkityksen tarkastelun sosiaalisen konstruktionismin näkökulmasta. Analyysissa keskeistä on se, miten vulva representoituu erilaisissa kulttuurisissa symboleissa ja millaisia merkityksiä niiden ympärille rakentuu.

Esimerkiksi kirkkovene ja karjalanpiirakka toimivat kulttuurisina koodeina, joiden avulla vulva voidaan esittää symbolisesti ilman suoraa anatomista kuvausta. Samalla nämä symbolit tuottavat erilaisia merkityksiä, kuten kirkkoveneeseen usein liitettävät voiman ja kapinan merkitykset, kun taas karjalanpiirakkaan liitetään hoivan ja ravitsemisen mielikuvia.

Tutkimuksessa analysoin vulvasymboliikkaa maagisen diskurssin, vittuilun diskurssin sekä hoivan diskurssin kautta. Niiden juuret ulottuvat kasanuskomuksiin ja kehollisuuteen liittyviin käsityksiin, mutta symbolit elävät ja muuntuvat myös nykykulttuurissa. Tutkimukseni mukaan vulvaan liittyvä symboliikka muodostaa omaleimaisen osan suomalaista kulttuuria ja tarjoaa näkökulmia sukupuoleen, identiteettiin ja kehollisuuteen liittyvien merkitysten tarkasteluun.

Avainsanat: kansanperinne, symbolit, vulva, kirkkovene, karjalanpiirakka

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
1.1	Tutkimuksen aihe ja rajaus	4
1.2	Keskeiset käsitteet	5
1.3	Tutkimuskirjallisuus ja lähtökohdat	7
2	Aineisto, menetelmät ja tausta	9
2.1	Aineisto	9
2.2	Menetelmät	10
2.3	Oma taiteellinen työ	11
2.4	Vulvasymboliikka arjessa	14
3	Vulvasymboliikan kolme diskurssia	18
3.1	Jako kolmeen diskurssiin	18
3.2	Maaginen diskurssi	19
3.3	Kirkkovene ja vittuilun diskurssi	21
3.4	Karjalanpiirakka ja hoivan diskurssi	25
4	Johtopäätökset	29
	Lähteet	32

1 Johdanto

1.1 Tutkimuksen aihe ja rajaus

Vulvasymboliikka on yksi ihmiskulttuurin pitkäkestoisimmista ja monimerkityksisimmistä symbolisista ilmiöistä. Naisen sukuelimiin liittyvät merkitykset ovat eri kulttuureissa yhdistyneet muun muassa hedelmällisyyteen, suojeluun, elämänvoimaan sekä häpäisyyn ja kiroamiseen.¹ Suomalaisessa kansanperinteessä vulva ei ole näyttäytynyt vain biologisena ruumiinosana, vaan siihen on liitetty erityinen maaginen voima, jota on voitu käyttää sekä suojaavana että vahingoittavana. Tätä voimaa on kansanuskomuksissa kutsuttu naisen väeksi tai vitun väeksi, ja sen uskottiin vaikuttavan sekä ihmisiin että ympäröivään maailmaan.²

Tässä tutkimuksessa tarkastelen vulvasymboliikan merkityksiä suomalaisessa kulttuurissa ja sen laajaa käyttöä arkisessa kuvastossa ja esineistössä. Tutkimuksen lähtökohtana toimii oma taiteellinen työni, jossa olen käsitellyt vulvasymboliikkaa ja sen kytköksiä suomalaiseen kansanperinteeseen. Taiteellisen työni sekä tutkimukseni teoreettisena perustana ovat kansanperinteessä ilmenneet uskomukset ja käytännöt, joiden kautta vulva on saanut erityisen aseman voimakkaana taikaesineenä.³ Tutkimuksen alkusysäyksenä oli havainto siitä, että vulvasymboliikka elää edelleen suomalaisessa kielessä, visuaalisessa kulttuurissa ja arjen esineissä, vaikka vulvaan liittyvät rituaaliset käytännöt ovat suurelta osin kadonneet.⁴

Tutkimuskysymyksenäni on, miten kansanperinteestä kumpuava vulvasymboliikka näkyy nykypäivän kulttuurissa ja millaisia diskursseja sen ympärille rakentuu. Lähestyn aihetta vertailemalla kansanperinteen kehollisten rituaalien, kuten pyllyttämisen ja harakoinnin diskursseja nykykulttuurin visuaalisten symbolien, kuten kirkkoveneen ja karjalanpiirakan diskursseihin. Näiden esimerkkien kautta analysoin, millaisina kulttuurisina merkitysrakenteina eli diskursseina vulvasymboliikka ilmenee nykypäivässä.⁵

Naisen kehoon ja vulvaan on eri kulttuureissa liitetty sekä positiivisia että negatiivisia merkityksiä, kuten hedelmällisyyttä, elinvoimaa, häpeää ja kapinaa.⁶ Monissa kulttuureissa kristinuskon vaikutus on korostanut häpeän ja kontrollin diskursseja. Tässä tutkimuksessa sivuan

¹ Antl-Weiser, Venus study.

² Apo 1995, 12-26; Stark-Arola, 2001, 3.

³ Apo 1985, 27.

⁴ Pettersson 2025.

⁵ Potinkara 2022, 329-335.

⁶ Şahinol 2022; Apo, 1995, 27-42.

häpeään liittyviä merkityksiä, mutta en tarkastele häpeän kulttuuria laajemmin, sillä se ei ole ollut keskeinen osa suomalaista kansanperinnettä.⁷

Tutkimukseni rajautuu suomalaisen kulttuurin tarkasteluun, vaikka vulvasymboliikkaa esiintyy laajasti myös muissa kulttuureissa. En tarkastele vulvan seksuaalisia merkityksiä tai pornografista kuvastoa, vaikka seksuaalisuuteen ja haluun liittyvät merkitykset osittain limittyvätkin vulvasymboliikan historiallisiin ja kulttuurisiin tulkintoihin. Tutkimuksen painopiste on sen sijaan diskursseissa, joiden kautta nimenomaan suomalainen vulvasymboliikka rakentuu ja ilmenee.

Tutkimuskirjallisuus painottuu agraarikulttuuria käsittelevään aineistoon, joka taustoittaa vulvasymboliikan merkityksiä ja josta ovat peräisin myös ne diskurssit, jotka näkyvät nykypäivänäkin ja joiden kautta aihetta analysoin. Oma taiteellinen työni toimii tutkimukseni keskeisenä lähtökohtana. Olen tarkastellut vulvasymboliikan merkityksiä ja käyttöä taiteellisista lähtökohdista useiden vuosien ajan sekä kerännyt siihen liittyvää aineistoa. Taiteellinen työskentelyni pohjautuu kansanperinteen ymmärrykseen vulvasta taikaesineenä sekä naisen kehon ja villin metsäluonnon väliseen yhteyteen.

Syksyllä 2025 Berliinissä järjestetyn näyttelyni *The Place Between* yhteydessä tein huomion, että suomalaiselle kulttuurille ominaiset vulvasymbolit, kuten kirkkovene ja karjalanpiirakka, eivät ole laajasti tunnistettavia kansainvälisessä kontekstissa ja ne puuttuivat kokonaan Berliinin katukuvasta. Samana syksynä aihetta käsiteltiin myös julkisuudessa, kun Maria Pettersson kirjoitti Helsingin Sanomien artikkelissa: *Suomalainen ripsipiirakka on maailmalla tuntematon* (2025). Tämän kirjoituksen kirjoittaman julkisen ja yksityisen keskustelun myötä kävi ilmi, että myöskään suomalaiset eivät välttämättä tunne näiden symbolien historiallisia taustoja tai niihin liittyviä uskomusperinteitä, vaikka ilmiö vulvasymboliikasta nimenomaan suomalaisena perinteenä on verkkoaineistojen mukaan jossain määrin tunnistettu. Tämä havainto vahvisti kiinnostustani tarkastella vulvasymboliikan diskursseja osana suomalaista kulttuuria.

1.2 Keskeiset käsitteet

Vulva viittaa sanana naisen sukuelimien ulkoisiin osiin, kun taas vagina viittaa emättimeen, joka on kohdunsuuhun päättyvä putkilomainen elin.⁸ Tutkimuksessani käytän sanaa vagina

⁷ Apo 1995, 20-28.

⁸ Lunette 2025.

silloin, kun se on merkityksellistä sisällön kannalta, kuten kohdissa, joissa viitataan naisen sukuelimen luotettavuuteen ja kestävyYTEEN osana fyysistä kestävyyttä kuten lapsien synnyttämistä.⁹

Naisen väki tai voima on yksi tutkimukseni keskeisimmistä käsitteistä. Väeksi kutsuttiin suomalaisessa kansanperinteessä voimaa, joka oli esineillä, asioilla tai tässä tapauksessa myös naisen keholla ja sukuelimillä. Tätä väkeä kutsuttiin naisen väeksi tai voimakkaimmillaan vitun väeksi.¹⁰ Vitun väki johdattelee kohti vittuilun diskurssia, joka pitää sisällään laajan kirjjon herjaamiseen, voimaan ja kiroamiseen liittyviä sisältöjä. Vittuilu liittyy aggressiiviseen voimaan mutta se voi olla lempeää niin sanottua rakastavaa vittuילua¹¹ tai loukkaavaa ja vahingoittamiseen pyrkivää.

Vulvasymboliikalla tarkoitan tässä tutkimuksessa visuaalisia ja kielellisiä representaatioita, joissa naisen sukuelimiin viitataan symbolisesti. Symboliikka voi ilmetä esimerkiksi esineiden muodoissa, kielikuvissa tai kulttuurisissa ja materiaalisissa vertauksissa. Diskurssianalyysin näkökulmasta vulvasymboliikka on merkitysjärjestelmä, jossa erilaiset esitystavat rakentavat ja ylläpitävät tiettyjä käsityksiä kehoillisuudesta, sukupuolirooleista sekä todellisuuden rakentumisesta.¹²

Pylyttäminen ja harakointi ovat suomalaisessa kansanperinteessä esiintyviä eleitä, joissa naisen sukuelimet toimivat taika- tai voimaesineenä. Nämä eleet yhdistävät ruumiillisuuden, sosiaalisen interaktion ja suomalaisen maagisen ajattelun. Ne toimivat suojelun, puhdistamisen, häpäisyn ja kiroamisen eleinä.¹³ Harakoinnissa naisen väki pyrittiin siirtämään kohteeseen asettamalla se naisen hajareisien väliin. Esimerkiksi karja ajettiin naisen paljaan alapään ali laitumelle naisen seisoessa hajareisin karjan yläpuolella. Myös lapsia, sotilaita ja omaisuutta harakoitiin. Harakoinnissakin piti olla varovainen, ettei negatiivinen energia vahingossa siirry huolimattoman harakoinnin seurauksena.¹⁴

Pylyttäminen oli tapa pitää villit eläimet loitolla ja suojata karjaa sekä kotia pahalta mutta myös vaikuttaa luonnonvoimiin tai häpäistä naapuri. Pylyttämisessä nainen meni esimerkiksi

⁹ Stark-Arola 2001, 11-12.

¹⁰ Stark-Arola 1998, 118- 120; Apo 1995, 20-28.

¹¹ Onko teillä vai eikö onko?? 2021, vauva.fi.

¹² Potinkara 2022, 329-335.

¹³ Apo 1995, 20-35; Punttila, 2024, 10-15.

¹⁴ Apo 1995, 22-27.

metsän reunaan ja heilutti paljasta alapäättään metsälle. Parhaimmat pylyttäjät saattoivat olla pylyttämässä kaksikin vuorokautta.¹⁵

Nykykulttuurissa vulvasymboliikka esiintyy visuaalisina tai kielellisinä viittauksina. Esimerkiksi *Kirkkovenen* ja *Karjalanpiirakka* ovat tunnettuja symboleita, jotka viittaavat vulvaan muistuttamalla sen ulkomuotoa tai omaamalla muita symbolisia ominaisuuksia. Diskurssitutkimuksen näkökulmasta nämä esimerkit havainnollistavat, miten merkitykset voivat siirtyä arkipäiväisiin esineisiin ja kulttuuriin mielikuviin.¹⁶

1.3 Tutkimuskirjallisuus ja lähtökohdat

Suomalaista vulvaan, naisen väkeen ja naisen kehon symboliikkaan liittyvää kansanperinnettä on tutkittu erityisesti folkloristiikan piirissä ja tätä tutkimuspohjaa käytän tutkimukseni teoreettisena lähtökohdana. Aihetta on tarkasteltu muun muassa kansanomaisen ajattelun, maagisten uskomusten, sukupuolikäsitysten sekä kielellisten ja symbolisten merkitysrakenteiden näkökulmista. Keskeisinä aiempina tutkimuksina toimivat Satu Apo (1995), Laura Stark-Arola (1998, 2001) ja Milka Punntila (2024), joiden tutkimukset käsittelevät suomalaisen ja suomalais-karjalaisen kansanperinteen käsityksiä naiseudesta, naisen väestä ja seksuaalisuuteen liittyvistä uskomuksista. Nämä toimivat lähtökohdana sille, miten ja miksi suomalainen vulvasymboliikan kulttuuri on syntynyt ja millaisille diskursseille se rakentuu nykypäivänä.

Satu Apon tutkimus *Naisen väki: tutkimuksia suomalaisten kansanomaisesta kulttuurista ja ajattelusta (1995)* tarkastelee naisen väkeen liittyviä käsityksiä osana suomalaista agraarista maailmankuvaa. Apo korostaa, että suomalaista kulttuuria on vaikea ymmärtää ilman agraarisen kansankulttuurin tuntemusta, sillä monet nykyiset käsitykset ja symbolit juontuvat pitkälle historiallisista ajattelutavoista. Hänen tutkimuksensa osoittaa, että naisen väkeä voitiin käyttää sekä suojaaviin että vahingoittaviin tarkoituksiin, ja siihen liittyi monia rituaaleja sekä uskomuksia.¹⁷

Naisen väkeä ja siihen liittyviä uskomuksia on tarkastellut myös Laura Stark-Arola tutkimuksessa *Vaginan tuntematon historia: naisen seksuaalisuuden kuvat suomalaisessa suullisessa kansanperinteessä* (2001) Stark-Arola analysoi suomalais-karjalaisen taikuuden ja kansanuskon käsityksiä väestä sekä niiden välisiä suhteita. Hänen tutkimuksensa keskittyy erityisesti kolmeen keskeiseen käsitteeseen: *tulen väkeen, naisten väkeen ja lempeen*. Stark-Arola

¹⁵ Tolonen 2018.

¹⁶ Potinkara 2022, 330-335.

¹⁷ Apo 1995. 25-31.

tarkastelee näitä dynaamisina voimina, jotka liittyvät naisen seksuaalisuuteen, haluun ja sosi-
aalisiin suhteisiin. Tutkimus perustuu suurelta osin Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kan-
sanperinnearkiston aineistoihin. Stark-Arolan tutkimus osoittaa, että naisen väki on osa laa-
jempaa maagista ajattelujärjestelmää.¹⁸

Suomalais-karjalaisen kansanperinteen sukupuolikäsityksiä on tarkastellut kognitiivisen meta-
forateorian näkökulmasta Milka Puntila tutkimuksessaan *Vatsallah miehet vanhat vittua ku-
martamah* (2024). Puntila tutkimus perustuu niin ikään Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran
perinnekokoelmiin sekä *Suomen Kansan Vanhat Runot* -tietokantaan. Puntilan mukaan nai-
seuden metaforiset rakenteet heijastavat laajempaa sukupuolijärjestystä, jossa nainen saatettiin
ymmärtää anomaliana eli poikkeuksena suhteessa mieheen. Samalla naisen keho näyttäytyy
symbolisesti voimakkaana ja merkityksellisenä, mikä näkyy esimerkiksi kansanrunoudessa
vulvan ympärille rakentuvina kertomuksina ja rituaalisina kuvauksina.¹⁹

Näiden lisäksi käytän tutkimukseni perusteluun muun muassa Wienin museon tutkimusta Ve-
nus – patsaasta²⁰ sekä Liisa Väisänen symbolitutkimuksia²¹ symbolien tukinnassa sekä kan-
sainvälistä tutkimusta vulvasymboliikasta ja sen merkityksestä osoittamaan, miten vulvasym-
boliikka määrittyy kansainvälisessä kontekstissa.

Yhdessä nämä tutkimukset muodostavat keskeisen tutkimuksellisen taustan nykypäivänä il-
menevän suomalaisen vulvasymboliikan tarkastelulle. Apon²² tutkimus avaa näkökulman nai-
sen väkeen osana kansanomaista maailmankuvaa, Stark-Arola²³ puolestaan syventää ymmär-
rystä väkeen liittyvistä maagisista käytännöistä ja Puntilan²⁴ metaforateoreettinen tarkastelu
tuo esiin sukupuoleen liittyvien merkitysten kielellisen ja käsitteellisen rakenteen. Näiden tut-
kimusten pohjalta voidaan tarkastella, miten vulva on suomalaisessa kansanperinteessä raken-
tunut samanaikaisesti voiman, kiroamisen ja suojelun symboliksi ja muodostanut tunnistetta-
vat ja merkitykselliset diskurssit, joiden mukaan vulvasymboliikkaa on käytetty kansanperin-
teessä sekä edelleen nykypäivänä.

¹⁸ Stark-Arola, 1998, 118-222.

¹⁹ Puntila 2024.

²⁰ Väisänen, 2011.

²¹ Antl-Weiser.

²² Apo 1995.

²³ Stark-Arola 1998; 2001.

²⁴ Puntila 2024

2 Aineisto, menetelmät ja tausta

2.1 Aineisto

Tutkimuksen aineisto koostuu nykykulttuuria käsittelevistä visuaalisista ja kielellisistä esimerkeistä, joissa vulvasymboliikka esiintyy arkisina kulttuurisina viittauksina. Aineisto sisältää erilaisia kulttuurisia esitystapoja, kuten visuaalisia symboleja ja kielellisiä ilmauksia, joiden kautta vulvaan liittyviä merkityksiä tuotetaan ja tulkitaan, kuten verkkokeskusteluita, piirroksia julkisissa tiloissa, design- ja taide-esineitä sekä sanomalehtien artikkeleita. Tätä aineistoa olen kerännyt kolmen vuoden aikana oman taiteellisen työni pohjaksi sekä tietoisesti vulvasymboliikan hakusanoja käyttäen että tallentaen aineistoja silloin, kuin sopivaa aineistoa on tullut arjessa vastaan. Valikoin tätä tutkimusta varten aineistoja, joissa tulee selvästi esiin vulvasymboliikan erilaiset diskurssit mahdollisimman arkisessa ja tunnistettavassa muodossa.

Tarkasteltaviksi symboleiksi valitsin kirkkovenesymbolin ja karjalanpiirakan, sillä ne ovat suomalaisessa kulttuurissa tunnetuimpia ja laajimmin käytettyjä vulvasymboliikan muotoja, joiden visuaaliseen rakenteeseen moni muu vulvasymboliksi määritelty pohjautuu. Valintaa ohjasi myös symbolien keskinäinen kontrasti. Kirkkovenesymboli esiintyy nykykulttuurissa esimerkiksi koruissa, graafisissa kuvioissa sekä punk- ja rock-kulttuurien yhteydessä, ja se näyttäytyy muodoltaan pelkistettynä, terävänä ja visuaalisesti voimakkaana.²⁵ Karjalanpiirakka puolestaan edustaa pehmeämpää ja aaltoilevampaa muotoa, ja sitä käytetään sekä nykytaiteessa että arjen kielessä usein hienovaraisempana viittauksena vulvaan.²⁶ Näiden symbolien rinnakkainen tarkastelu mahdollistaa, että analyysissä voidaan vertailla, miten erilaiset visuaaliset muodot ja käyttöyhteydet tuottavat toisistaan poikkeavia merkityksiä ja diskursseja.

Verkkokeskustelut sekä sosiaalisen median aineistot tarjoavat aineistoon näkökulman arkiin puheeseen ja vuorovaikutukseen liittyen sekä siihen, miten ihmiset tulkitsevat ja kommentoivat vulvasymboliikkaa. Esimerkiksi karjalanpiirakkaa ja kirkkovenettä koskevat verkkokeskustelut havainnollistavat, miten visuaaliset muodot yhdistetään vulvaan ja millaisia merkityksiä näille symboleille annetaan ja missä määrin niitä käytetään. Taiteilijoiden ja käsityöläisten tuottamat esineet puolestaan osoittavat, miten vulvasymboliikkaa käytetään tietoisesti nykykulttuurin visuaalisessa maailmassa merkitysten välittäjänä. Visuaalisten symbolien

²⁵ Akimo 2009; Launonen 2017.

²⁶ vauva.fi 2025.

kohdalla tarkasteltavana on erityisesti symbolien muoto, käyttöyhteys ja kulttuurinen viitekehys.

Hyödynnän vapaasti verkosta löydettävissä olevia keskusteluja ja visuaalisia esimerkkejä, joiden avulla tarkastellaan vulvasymboliikan merkityksiä nykykulttuurissa. Tällaiset aineistot, kuten Vauva.fi – sivustolta löytyvä keskustelua *Onko yksikään ulkomaalainen nähdessään karjalanpiirakan ensimmäistä kertaa ollut ajattelematta että tuohan näyttää aivan p*****ta?*, heijastavat arkisia tapoja puhua ja viitata vulvasymboliikkaan sekä tuovat esiin, millaisia miellelyhtymiä symbolit herättävät nykyisessä kulttuurisessa kontekstissa.

Toinen vauva.fi:n keskustelu *Viime hetken valinnanvaikeus: Aku Anka vai kirkkovene?* havainnoi kirkkovenesymbolin merkitystä ja esiintymistä myös yhteiskunnallisen vaikuttamisen tasolla ja nostaa esiin sitä diskurssia, jossa sitä tässä yhteydessä käytetään.

Käsityö- ja design-tuotteiden sekä arjen esineiden kautta havainnoin, miten yleisesti ja monipuolisesti vulvasymboliikkaa käytetään arjen esineissä ja miten niiden diskurssit rakentuvat kulloisenkin symbolin mukaan. Tätä aineistoa olen käyttänyt myös taiteellisessa työssäni ymmärtääkseni vulvasymboliikan merkityksiä ja visuaalisuutta.

Tutkimusta varten keräsin yhden illan, eli noin neljän tunnin, aikana kuvia hämeenlinalaisista pubeista ja kadulta, joissa vulvasymboliikkaa esiintyy. Tällä kuvasarjalla halusin osoittaa, miten yleistä vulvasymboliikka on arjessa ja miten etenkin kirkkovenettä käytetään oman merkin jättämisessä julkisiin paikkoihin.²⁷

2.2 Menetelmät

Aineistoa tarkastelen diskurssianalyysin kautta sekä hyödynnän autoetnografista otetta ja kuvien lähilukua. Diskurssianalyysi mahdollistaa tutkimuksen siitä, miten vulvaan ja vulvasymboliikkaan liittyviä merkityksiä tuotetaan kielessä, symboleissa ja kulttuurisissa käytännöissä. Tässä tutkimuksessa diskurssilla tarkoitan kulttuurisesti vakiintuneita tapoja puhua ja esittää tiettyjä ilmiöitä. Diskurssit muodostuvat esimerkiksi kielenkäytöstä, metaforista, symboleista sekä niihin liittyvistä käyttötilanteista. Diskurssianalyysin avulla tarkastelen, millaisia merkityksiä vulvaan liitetään eri aineistoissa ja millaisia kulttuurisia tulkintakehyksiä nämä merkitykset rakentavat.²⁸

²⁷ kuva 12.

²⁸ Potinkara 2022, 330-335.

Oma taiteellinen työskentelyni sekä ulkomailla pidettyjen näyttely – ja residenssimatkojen yhteydessä tehdyt havainnot vulvasymboliikan puuttumisesta toimivat tämän tutkimuksen perustana. Taiteellisen työni tarkastelussa hyödynnän autoetnografista lähestymistapaa, jossa omat havaintoni toimivat kontekstualisoivana näkökulmana. Autoetnografinen tarkastelu auttaa havainnoimaan, miten vulvasymboliikkaa tunnistetaan ja tulkitaan.

Diskurssianalyysi perustuu sosiaalisen konstruktionismin näkökulmaan, jonka mukaan todellisuutta ja tietoa ei pidetä pysyvinä tai itsestään selvinä ilmiöinä, vaan ne rakentuvat sosiaalisessa vuorovaikutuksessa kielen ja muiden merkitysjärjestelmien kautta. Tutkimuksessani diskurssilla viitataan tapoihin, joilla vulvaa ja vulvasymboliikkaa merkityksellistetään kulttuurisesti. Diskurssit muodostavat laajempia tulkintakehyksiä, joiden kautta ihmiset ymmärtävät kehoa, sukupuolta ja kulttuurisia symboleja.²⁹Näitä havaintoja käytän tukemaan muuta analyysiä ja avaamaan kulttuurista vuorovaikutusta symboleja käytettäessä.

Aineistoa käsittelen kulttuurisena ilmiönä enkä yksittäisten henkilöiden kokemusten arviointiin. Tutkimus noudattaa hyvän tieteellisen käytännön periaatteita ja aineistoa käytetään ainoastaan tutkimustarkoituksiin.³⁰ Aineiston osalta on huomioitava, että suuri osa suomalaisesta kansanuskomusperinteestä tunnetaan arkistoitujen kertomusten ja myöhempien tutkimusten kautta. Tämä tarkoittaa, että aineisto ei välttämättä kuvaa suoraan historiallista todellisuutta, vaan heijastaa myös kerääjien ja tutkijoiden tulkintoja. Tästä syystä aineistoa tarkastellaan tässä tutkimuksessa kulttuurisina representaatioina, jotka kertovat ennen kaikkea siitä, millaisia merkityksiä vulvaan ja naisen kehoon on eri aikoina liitetty.

2.3 Oma taiteellinen työ

Oma taiteellinen työni toimii tämän tutkimuksen keskeisenä lähtökohtana. Taiteellisessa työssäni käsittelen suomalaisen kansanperinteeseen, taikuuteen ja naiseuteen liittyviä symbolisia merkityksiä ja pohdin niiden ilmentymistä nykypäivänä. Vulvasymboliikka on noussut esiin sekä visuaalisena että käsitteellisenä elementtinä, mikä on herättänyt kysymyksiä symbolin historiallisista kerrostumista, merkityksistä ja käyttötavoista. Tutkimukseni kytkeytyy tähän taiteelliseen työskentelyyn tarkastelemalla, millaisia kulttuurisia merkityksiä vulvasymboliikka kantaa ja miten nämä merkitykset rakentuvat eri diskursseissa.

²⁹ Potinkara 2022, 329-334.

³⁰ Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2024.

Vulvaa ja vulvasymboliikkaa on käsitelty taiteessa vuosituhansien ajan. Ensimmäisiä naisen kehoa ja vulvaa käsitteleviä teoksia on tunnettu Willendorfin Venus³¹. Vulvasymboliikka on käsitelleet niin naiset kuin miehet eri tarkoituksista ja merkityksistä käsin. Tässä luvussa käsitteelen vain omaa taiteellista työtäni ja käytän teoksiini liittyviä pohdintojani ja teosteni sisältöjä tutkimukseni autoetnografisena aineistona.

Kuva 1 *The Place Between*, Galerie Pleiku, Berliini, syksy 2025

Taiteellisessa työssäni vulva näyttäytyy rajapintana, jossa kehollinen, symbolinen ja rituaalinen asetelma on vuoropuhelussa keskenään. Työskentelyni pohjaa suomalaisen kansanperinteen ja uskomusjärjestelmien tutkimukseen, joissa naisen keho on ymmärretty aktiivisena toimijana, suojelijana, kurit-

tomana, elämän välittäjänä ja porttina maailmojen välillä.³²

Teoksissani nousee esiin vulvan kerroksellisuus niin visuaalisesti kuin käsitteellisesti, ja sa-

Kuva 2 *Between the Worlds*, Kunsthalle Rostock, Saksa, maaliskuu 2026

malla se liittyy laajasti suomalaisen kulttuurin erilaisiin diskursseihin, joiden kautta vulvasymboliikan käyttöä tarkastelen. Kansanperinteessä naisen keho on ollut kosmologinen kokonaisuus, jonka kautta on voitu vaikuttaa todellisuuteen ja kulkea maailmojen välillä.³³ Tästä syystä teokset on ripustettu kosmisia liikkeitä mukaileviin

³¹ Antl-Weiser, Naturhistorisches Museum Wien.

³² Apo 1995, 29-31; Stark-Arola 2001, 2-10.

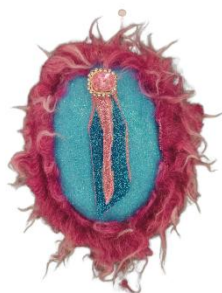
³³ Apo 1995, 28-32.

muotoihin. Tämä liittyy teoksen vahvasti maagiseen diskurssiin, jota kansanperinteessä pylyttäminen ja harakointi ovat edustaneet.

Yksittäisen teoksen eli *Piirakan* rakenne on sama kuin vulvasymboliikan perusrakenne: suojaava päällimmäinen osa, jossa on joko rypytys tai karvaa, pehmeä sisus glitteristä tai muusta kimalteesta.

Teoksiini olen lisännyt myös klitorista sekä sisempiä häpyhuulia kuvaavan muodon,³⁴ poiketen suomalaisesta vulvasymboliikan perinteestä. Halusin teoksissani tuoda esiin klitoriksen

historiaa ja korostaa, että suomalaisessa kulttuurissa ole tiettävästi ollut naisten ympärileikkauksen kulttuuria³⁵.

Kuva 3 Karjalanpiirakka – teos, Minttu Saarinen, Glitter, keino-karva

Piirakan keskiosassa oleva glitter kuvaa pehmeää, kosteaa vulvan osaa, joka muodostuu limakalvoista ja jota suomalaisessa kansanperinteessä kuvataan myös suoksi.³⁶

Karvareunus kuvaa villiä ja vapaata kehoa, joka puolestaan liitetään villiin metsäluontoon. Naisen karvoitus niin sukuelinten alueella kuin muuallakin kehossa kuvaa kurittomuutta ja villiyyttä³⁷, mikä liittyy sen vittuilun diskurssiin voimaannuttavalla ja voimaa nostattavalla merkityksellään.³⁸ Monissa kulttuureissa nykypäivänä koetaan, että ruoka on pilalla, jos siinä on karva. Samoin on naisen kehon karvoituksen laita ja moni nainen päätyy rajuihinkin keinoihin taistelussaan ei-toivottua karvoitusta vastaan.³⁹

Karjalanpiirakkaan viittaavat muodot ja niiden toistaminen installatiiviseksi kokonaisuudeksi avaavat yhteyden hoivaan, ravintoon ja sukupolvien ketjuun eli hoivan diskurssiin.⁴⁰ Kun piirakan muoto monistuu sadoiksi objekteiksi ja muuttuu tilaksi, jossa voi liikkua, sen merkitys muuttuu kosmisesta esineestä kokemukseksi. Katsoja kohtaa vulvasymboliikan kehollisesti

³⁴ Stark-Arola, 2001. Suomalaisessa kansanperinteessä vulvan näkyviin osiin on viitattu rasvaisten ja proteiinipitoisten ruokien synonyymeilla sekä villin metsäluonnon osilla kuten ketun kielen tai karhun karvan mukaan.

³⁵ THL 2025.

³⁶ Apo 1996.

³⁷ Stark-Arola 2001, 3-4.

³⁸ Punttila 2024, 11-16; Åberg & Salonen 2021, 31-77.

³⁹ Åberg, E & Salonen, L 2021, 31-47.

⁴⁰ Sallinen-Giml 2021, 6-25.

osallistumalla, kävelemällä sisään portaaliin. Näin myös osallistujasta tulee osa vulvaperinteen jatkumoa.

Teosten taustalla on tarve haastaa nykykulttuuria, jossa naisen keho on irrotettu omasta historiallisesta ja symbolisesta kontekstistaan. Kun keho nähdään jälleen porttina, suojana ja toimijana, se lakkaa olemasta katseen kohde, kun esineellisyyden tarpeen määrittäjä ei ole himo vaan vanhan perinteet vaaliminen.

Teokseni liikkuu myyttien ja todellisuuden välitilassa. Teokset eivät esitä menneisyyttä sellaisenaan, vaan rakentavat tilan, jossa mennyt ja nykyinen voivat kohdata ja muodostaa uusia keinoja ilmentää nykyistä käsitystä kehollisuudesta. Kansanperinne näyttäytyy tässä yhteydessä elävänä resurssina, joka kykenee kommentoimaan nykyhetkeä, kulttuuriperintöön verrattavana muuttuvana prosessina.⁴¹ Vulva muuttuu tällöin biologisesta elimestä kosmologiseksi rakenteeksi.

2.4 Vulvasymboliikka arjessa

Vulvasymboliikka on näkyvässä suomalaisessa kulttuurissa myös nykypäivänä arjen esineissä, vaatteissa ja sisustuksessa, jotka toimivat sekä provokaation että identiteetin ja itseilmaisun välineinä. Nämä merkitykset liittyvät vahvasti vittuilun diskurssiin, joka pitää sisällään myös voiman nostattamisen ja voimaantumisen, ja liittyy vahvasti identiteetin vahvistamiseen.

Kuva 4 Marianne Valolan suunnittelema naistenpäivän laukku kirpputorilla, kuva: Varpu Kaakinen

⁴¹ Haapoja-Mäkelä 2019.

Kirkkoveneeseen ja karjalanpiirakkaan painottuvat symbolit perustuvat jaettuun visuaaliseen ymmärrykseen, jossa soikea muoto, keskeltä avautuva rakenne ja reunojen rypytys, karvaisuus tai piikikkyys yhdistyvät vulvan mielikuvaan. Symbolin tunnistettavuus ei edellytä anatomista tarkkuutta, vaan riittää, että muoto on tunnistettava ja herättää yhteisesti jaettuja mielleyhtymiä. Tämä tekee vulvasymboliikasta helposti ymmärrettävän ja muunneltavan osan arkipäiväistä visuaalista kulttuuria.

Kuva 5 Piirakkavuoka Väinöntalon perinnemuseolla 2025

Esimerkiksi vuonna 2011 muotoilija *Marianne Valola* suunnittelei kirkkovenekuvioista Naisten päivä —kuosin, josta tehtiin laukkuja sekä muita asusteita⁴². Malliston tarkoituksena oli muuttaa mielikuvia vulvaan kohdistuvasta kuvastosta, joka usein mielletään negatiiviseksi ja jopa rumaksi. Hän pohti laukkuja suunnitellessaan, että visuaaliseksi kirosanaksi mielletty kirkkovene esitettynä laadukkaassa kuosissa, tekisi rumasta sanasta ajan myötä kauniimman.⁴³

Arjen kuvastossa vulvasymboliikka esiintyy design-tuotteissa, koruissa, taiteessa, käsitöissä sekä julkisen tilan töherryksissä kuten graffiteissa ja piirroksissa. Näissä yhteyksissä symboli toimii usein kannanottona tai asenteen ilmaisuna.⁴⁴ Erityisesti koruissa ja käyttöesineissä kirkkoveneeseen viittaava muoto toimii julkisena merkinä kantajansa suhtautumisesta valtaan, sukupuoleen ja omaan kehoon. Symboli ei pyri olemaan neutraali, vaan se voi olla provosoiva, suojaava tai humoristinen, riippuen kontekstista ja katsojan tulkinnasta⁴⁵. Näin vulvan representaatiosta muodostuu kapinaa ilmentävän diskurssia väline.

⁴² Valolat.com 2022.

⁴³ Lumme 2011, *Kirkkovene muuttui rumasta kauniiksi*.

⁴⁴ Vittujen kevät 2020.

⁴⁵ Lumme 2011.

Vulvasymboliikkaa on käytetty karjalanpiirakoiden lisäksi myös yleisemmin kuvaamaan leivonnaista kuten piirakkaa ja piparia. Tämä näkyy leivosvuoissa ja muoteissa kuten 1800–1900-luvun metallinen piirakka muotti Väinöntalon perinнемuseolta Pohjanmaan Evijärveltä osoittaa (kuva7) tai humoristiseksi mielletty kirkkoveneen mallinen pipari-pipari muotti (kuva 8). Sana pipari mielletään vulvasymboliksi ja vulvaa symboloiva kirkkoveneen muoto lisätynä pipariin tekee pipari-piparista vitsikkään.

Kuva 6 Pilleröinen, *Bohemian Insanity/ Heli Kuula*, kuva: Kulttuurikonttori

Kuva 7 Haarakonttorin tuoksutoosa

Kuva 8 pipariapiimuotti, 2026

Muotoilija Terhi Laitakari on

suunnitellut kodin

pellavatuotteita kuva 9, jotka on toteuttanut Jokipiin pellava. Tuotteissa on käytetty suomalaista käsityöperinnettä mukailevaa kuviota sekä materiaalia ja niissä on selkeä vulvasymboli mutta se ei ole selkeä kirkkovene eikä karjalanpiirakka.⁴⁶ Jo markkinoilta poistunut design-yritys Haarakonttori sen sijaan luotti suoraan kirkkovenesymbolin käyttöön ja teki muun muassa tuoksutoosa- nimeä kantavan huonetuoksupussin laventelin tuoksuksena, jota oli myynissä vielä 2022.

Myös muotoilija Heli Kuula on toteuttanut tuotteen nimellä Pilleröinen (kuva 6). Pienet pussukat mukailevat kirkkoveneen muotoa ja niiden materiaali on nahkamaista tai karvaista, eläimellisyyteen tai lihallisuuteen

Kuva 9 Terhi Laitakarin suunnittelemat Jokipiin pellavan toteuttamat pellavatuotteet tiskirätti ja patalappu

⁴⁶ Vittujen kevät 2026.

viittaavaa. Pilleröisten sisäpuoli on usein kimaltavaa vaaleanpunaista kangasta, joka kuvastaa vulvan limakalvoja.

Musiikkimaailmassa etenkin punk- ja rockyhtyeet ovat hyödyntäneet vulvasymboliikkaa ja etenkin kirkkovenettä sekä levynkansitaiteessa että yhtyeiden nimissä. Punk - yhtye nimeltä Kirkkovene on perustettu 2019 ja sen tribuuttiyhtyeenä toimi alun perin Ripsipiirakka niminen alatyylisistä sanoituksistaan tunnettu yhtye.⁴⁷

Caya-film⁴⁸ Instagram-tilillä sen sijaan on kuva karjalanpiirakoiden leivonnan eri vaiheista ja niiden yhteydessä teksti ”Kuvassa symbolista häpyä vaikka kaikille jakaen -- -- onneksi meidän lyhärillä on häpyä nostaa keskustelua ja piirakat tarjolle”. Tässä instagram-päivityksessä voidaan tulkita olevan oman rohkeuden esiin nostamista mutta myös vieraanvaraisuuden ele, sillä joku on asettanut toisia varten piirakoita tarjolle⁴⁹, mikä liittyy sen hoivan diskurssiin.

Aineiston perustella vulvasymboliikkaa käytetään arkisesti sekä vitsikkäänä että vakavahenkisenä tunnistettavana symbolina myös käyttöesineissä ja kulttuurituotteissa, joissa vulvasymboliikan käyttötarkoitus ja viesti muuttuu esitystavan sekä käyttötarkoituksen mukaan. Vulvasymboliikan visuaalinen kieli painottuu karjalanpiirakan ja kirkkoveneen välille saaden toisinaan viitteitä myös suomalaisesta luonnosta.⁵⁰ Tuotteet ja sisällöt on myös suunnattu monenlaisille yleisöille eli vulvasymboliikassa ei ole kyse vain seksuaalisuudesta tai oman sukupuolen esiintuomisesta vaan paljon moninaisemmasta kulttuurisesta ilmiöstä.

Syksyllä 2025 Berliinissä vieraillessani kannoin avaimiani kuvassa 6 esitettävässä *Pilleröinen*-pussukassa. Hukkasin avaimen paikalliseen eläintarhaan. Tiedustelin sitä kadonneiden tavaroiden toimistosta kuvaillen avaimenperää *vulgaarinmuotoiseksi*. Kun hain avaimen, kuusi virkailijaa oli sitä minulle ojentamassa sanoen, että ”tämän on oltava jokin ruotsalainen juttu”.

Tilanne toimii autoetnografisena havaintona, joka havainnollistaa vulvasymboliikan kulttuurisidonnaisuutta. Suomessa helposti tunnistettava ja kulttuurisesti ymmärrettävä symboli ei välttämättä avaudu samalla tavalla toisessa kulttuurisessa kontekstissa.

⁴⁷ muusikoiden.net.

⁴⁸ Caya-film 2020.

⁴⁹ Höckert 2016, 80-81.

⁵⁰ Vittujen kevät 2020; kuva 8 Terhi Laitakaran suunnittelemat Jokipiin pellavan toteuttamat pellavatuotteet tiskirätti ja patalappu saa muotonsa vulvapeinteestä sekä suomalaisesta luonnosta.

3 Vulvasymboliikan kolme diskurssia

3.1 Jako kolmeen diskurssiin

Olen jakanut vulvasymboliikan perinteen kolmeen diskurssiin. Nämä diskurssit osoittavat, miten vulvasymboliikkaa ja vulvaa on käytetty suomalaisessa kansanperinteessä, miten sitä käytetään nykypäivänä sekä sen, miten sekä diskurssit että käyttötavat ovat muuttuneet nykypäivään tultaessa.

Vulvaperinteen perustana on maaginen diskurssi, jossa naisen keho koettiin yliluonnollisia voimia, magiaa ja maailmojen välisiä portteja hallitsevaksi osaksi luontoa.⁵¹ Vulvaa koskeva puhe sijoittui usein vastakkainasetteluun suojan ja suojattomuuden, kesyn tai kesytetyn ja villin välille. Agraariyhteisöjen maailmankuvassa metsä, joka rinnastettiin naisen kehoon, edusti toiseutta suhteessa ihmisen rakentamaan asutukseen ja järjestykseen.⁵² Metsä näyttäytyi tilana, jota ei voitu täysin hallita, ja siksi siihen liitettiin sekä konkreettisia että symbolisia uhkia. Se kuitenkin sisälsi paljon turvaa, ravintoa, raaka-aineita sekä suojaa, ja siksi luonnon ja ihmisen välinen raja oli jatkuvasti neuvoteltavana.⁵³ Metsä ja luonto olivat suuressa osassa suomalaisten arkea, ja tämän vuoksi metsä rakentui kansanperinteessä myös maailmaa selittäväksi maagiseksi tilaksi, jossa ihmisen ja yliluonnollisen maailman välinen vuorovaikutus oli mahdollista.⁵⁴ Näiden elementtien myötä sekä naisen keho että metsä voidaan liittää sekä maagiseen diskurssiin, hoivan diskurssiin että vittuilun diskurssiin, joka pitää sisällään villiyttä ja vaaraa.

Villin metsäluonnon ambivalentit ja maagiset ominaisuudet liitettiin naisen kehoon ja erityisesti vulvaan. Kansanperinteessä naisen väen uskottiin sisältävän voimaa, jota voitiin käyttää suojelemaan kotitaloutta, lapsia, karjaa ja yhteisöä. Samalla tätä voimaa pidettiin pelottavana ja arvaamattomana, sillä se saattoi olla sekä suojeleva että tuhoava. Tämä kaksijakoisuus näkyy rituaaleissa, joiden tarkoituksena oli hallita tai suunnata naisen väen vaikutusta. Vulva rakentuu tällaisissa kuvauksissa maagiseksi toimijaksi, joka voi vaikuttaa ympäristöönsä sekä suojelevasti että vahingoittavasti.⁵⁵

⁵¹ Stark-Arola 1995, 119-225.

⁵² Stark-Arola 2001, 3-5; Punttila, 2024, 47-52.

⁵³ Apo 1995:26-29; Stark-Arola, 2001, 3-6.

⁵⁴ Punttila 2024, 47-52; Stark-Arola, 2001, 3-4; Apo, 1995, 20-36.

⁵⁵ Apo 1995. 19-28.

Kuten metsäluontoa ja naisen kehoa yhdistävät diskurssit osoittavat, jaan niiden perusteella vulvaperinteen maagisen diskurssin kahteen toisistaan voimakkaasti poikkeavaan mutta toisiinsa täydentävään osaan. Toinen näistä on turvaa, ravintoa, hoivaa ja suojelua sisältävä diskurssi, joka liittyy vahvasti äitiyden, äitimaan, suojelun ja lohdun teemoihin. Se liittyy naisen kehon myös kansanperinteessä tunnettuun metsäluonnon hoivaavaan ja hyvää tekevään osaan⁵⁶. Tätä diskurssia kutsun hoivan diskurssiksi, sillä se kuvaa myös pysyvyyden ja jatkuvuuden merkityksiä, joita vulvaan on suojelun lisäksi liitetty. Tämän diskurssin sisällä tapahtuvaa vulvasymboliikkaa käyttävät pääasiassa naiset itse.⁵⁷

Kesyttömämpi vulvasymboliikan diskurssi näkyy muu muassa tulen väessä, joka toimi kiroamisen, vihan, koston ja häpäisyn tematiikasta käsin.⁵⁸ Tämän diskurssin nimesin vittuilun diskurssiksi, sillä se sisältää sananmukaista vittuilua, eli suojeluun tähtäävän harakoinnin ja pyllyttämisen⁵⁹ vastakohtaa ja asettuu näin sekä kansanperinteeseen että nykypäivän kulttuurisiin ilmiöihin syvemmin. Vittuili⁶⁰ sanana viittaa kuitenkin myös lempeän ilkikuriseen käytökseen, voiman nostatukseen sekä oman identiteetin esiintuomiseen. Se ei ole yksiselitteisen negatiivinen diskurssi vaan enemmänkin kuvaa suomalaista luonnetta, ilkikurista huumoria ja sisua⁶¹ mutta myös naapurikateutta ja naisen aggressiivista voimaa. Vittuilun diskurssissa vulvaan viittaavaa symboliikkaa käytetään provokaation, kapinan, häpäisyn tai voiman nostattamisen välineenä, eikä se ole yksinomaan naisten käytössä.⁶²

3.2 Maaginen diskurssi

Maagisella diskurssilla tarkoitan kulttuurista puhetapaa, jossa vulva esitetään yliluonnollisen voiman, suojelun ja kosmologisen merkityksen kantajana. Maaginen diskurssi rakentuu erityisesti rituaalisten käytäntöjen, loitsujen, symbolisten muotojen sekä naisen väkeen liittyvien uskomusten ympärille.

Maaginen diskurssi konkretisoituu erityisesti rituaalisissa käytännöissä. Esimerkiksi harakointi oli rituaali, jossa suojeltava kohde asetettiin naisen hajareisien väliin, jotta naisen väen uskottiin siirtyvän siihen. Tätä käytäntöä hyödynnettiin esimerkiksi karjan, lasten ja sotilaiden

⁵⁶ Punttila 2024, 47-52.

⁵⁷ Stark-Arola 1998, 121-122.

⁵⁸ Stark-Arola 2001.

⁵⁹ Tolonen 2018.

⁶⁰ Suomisankirja.fi; vauva.fi 2021, Rakatava vittuili – tietynlaista vittuilua pidetään merkinä myös kiintymyksestä

⁶¹ Soomar 2010.

⁶² Laaksonen 2017.

suojelemiseksi. Karja voitiin ajaa laiturille naisen paljaan alapään ali, jolloin vulvan uskottiin siirtävän suojelevaa voimaa eläimiin. Rituaalin taustalla oleva logiikka rakentaa vulvasta maagisen portin, jonka kautta voima kulkee kohteeseen. Samalla rituaali kuvastaa pelkoa voiman hallitsemattomuudesta, sillä väärin toteutettuna harakoinnin uskottiin voivan myös vahingoittaa kohdetta.⁶³

Toinen vastaava rituaali oli pyllyttäminen, jossa nainen paljasti alapäänsä ja suuntasi sen kohti uhkaa, kuten metsää tai villieläimiä. Rituaalin tarkoituksena oli karkottaa vaaroja ja suojella kotipiiriä. Pyllyttämistä voitiin jatkaa pitkään, jopa useita päiviä, mikä korostaa uskomusta vulvan pitkäkestoisesta maagisesta vaikutuksesta. Samalla ele saattoi toimia sosiaalisena häpäisyn muotona esimerkiksi naapuruuskiistoissa, mikä osoittaa, että maaginen diskurssi limityi myös yhteisöllisiin valtasuhteisiin.⁶⁴

Vulvan kosmologista merkitystä korostavat myös synnytykseen liittyvät rituaalit. Synnytyksen jälkeen naisen väkeä pyrittiin tasapainottamaan esimerkiksi tulen väen kanssa asettamalla kiukaan kiviä tai tuhkaa vulvan päälle. Rituaalin tarkoituksena oli sulkea synnytyksessä avautunut portti toiseen maailmaan. Käytäntö ilmentää käsitystä naisen kehosta liminaalisena tilana, jossa elämän ja kuoleman sekä tämän- ja tuonpuoleisen maailman rajat kohtaavat. Satu Apon (1995) mukaan naisen sukuelimet miellettiin kansanperinteessä juuri tällaiseksi rajapinnaksi, jonka kautta kosmologinen voima saattoi liikkua.⁶⁵

Maagisen diskurssin piirteet näkyvät myös kansanrunoudessa. Vitun vihojen parannusloitsu kuvaa vulvan syntyä eläinten lahjoittamista ruumiinosista: karhu antaa karvat, susi huulet ja kettu kielen. Tarina sijoittuu metsään ja liittyy naisen kehon symbolisesti osaksi villiä luontoa. Samalla kertomus rakentaa käsitystä vulvasta alkuvoimaisena ja arvaamattomana elementtinä, joka ei ole täysin ihmisen hallinnassa.⁶⁶

Näiden esimerkkien kautta vulva rakentuu kansanperinteessä maagiseksi ja liminaaliseksi symboliksi. Rituaalit, loitsut ja syntytarinat tuottavat diskurssin, jossa naisen sukuelimet nähdään porttina maailmojen välillä sekä voimana, joka voi suojella, parantaa tai vahingoittaa. Maaginen diskurssi ei siten esitä vulvaa ainoastaan biologisena elimenä, vaan kosmologisesti

⁶³ Apo 1995, 22-28; Stark-Arola 2001, 1998, 120-129.

⁶⁴ Tolonen 2018.

⁶⁵ Apo 1995, 28-35; Stark-Arola 2001.

⁶⁶ Stark-Arola 2001, 3-10; Punttila 2024, 47-52.

latautuneena toimijana, jonka merkitys ulottuu yksilön kehosta yhteisön ja luonnon väliseen suhteeseen.

Maagisessa diskurssissa vulva näyttäytyy erityisesti rajapintana luonnon ja kulttuurin sekä tämän- ja tuonpuoleisen maailman välillä, mikä tekee siitä yhden suomalaisen kansanperinteen keskeisimmistä liminaalisista symboleista.

3.3 Kirkkovene ja vittuilun diskurssi

Tässä kappaleessa tarkastelen kirkkovenesymbolia ja sen merkityksiä nykykulttuurissa. Analyysin kohteena on se, millaisissa yhteyksissä kirkkovenesymbolia käytetään, millaisia merkityksiä sille annetaan sekä millä tavoin symboli kytkeytyy vittuilun diskurssiin. Diskurssi rakentuu erityisesti kiroamisen, provokaation sekä visuaalisten aggressiiviseksi miellettyjen symbolien kautta. Tällaisissa käyttötilanteissa kirkkovene toimii visuaalisena vastineena sanalle *vittu*, joka suomen kielessä on yksi voimakkaimmista kirosanoista.⁶⁷

Kirkkovenesymboli pitää sisällään moninaisia käsityksiä vitun voimasta ja vitun vihoista, jotka kumpikin on kansanperinteessä liitetty myös tulen väkeen eli voimakkaaseen ja uhkaavaan, hankalasti hallittavaan voimaan, joka saattoi sekä suojella että vahingoittaa.⁶⁸

Kirkkoveneen symboliikka pohjautuu laajempaan kristilliseen kontekstiin, sillä vene on symbolina laajasti tunnettu elämän, syntymän, kuolema ja näiden välillä tai niitä kohti kulkemisen symboli, joka yhdistyy sekä kristilliseen kuvastoon että esikristilliseen kohdun ja vulvan kuvastoon.⁶⁹ Veneen symboliikka yhdistyy sekä kristilliseen kuvastoon että esikristilliseen hedelmällisyyden ja syntymän mielikuviin. Kristillisessä perinteessä vene voidaan liittää esimerkiksi Nooan arkkiin, joka pelasti ihmiset ja eläimet vedenpaisumuksesta.⁷⁰ Tässä merkitysjärjestelmässä vene näyttäytyy pelastuksen ja jatkuvuuden symbolina. Ennen kaikkea vene kuitenkin on paikasta toiseen siirtymisen symboli ja liittää näin myös naisen kehon veneen symboliikan piiriin suomalaisessa kansanperinteessä.⁷¹

Suomalaisessa historiallisessa kontekstissa kirkkovene on ollut siirtymisen väline. Ensimmäiset kirjalliset maininnat kirkkoveneistä on ruotsin alueelta vuodelta 1555 ja Hämeenlinnan Hauholta kirkkoveneitä mainitaan 1640-luvulta. Näihin aikoihin seurakunnat kasvoivat ja

⁶⁷ Stark-Arola 2001, 7-11.

⁶⁸ Stark-Arola 1998, 120-125.

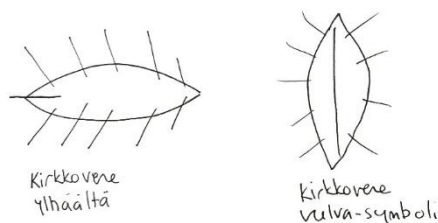
⁶⁹ Väisänen 2011, ss. 31-32.

⁷⁰ Bruce-Mitford 1996.

⁷¹ Väisänen 2011.

tarve siirtää kirkkokansaa sekä pappistoa vesiteitse kasvoi. Kirkkoveneessä saattoi olla useita soutajia ja niiden määrä riippui kirkkoveneen koosta. Soutajia oli jopa 14 12-metrisessä veneessä.⁷²

Kirkkoveneeseen liittyvän symboliikan visuaalisessa analyysissä voidaan tarkastella myös veneen rakentamiseen liittyvää kulttuurista puhetta. Vene rakennettiin huolellisesti ja puu ikään kuin kesytettiin uuteen muotoonsa, jolloin luonnonmateriaali muovataan palvelemaan yhteisöä.⁷³ Kansanperinteessä samankaltaista kieltä on käytetty myös naisen kehon ja seksuaalisuuden kuvaamisessa. Tällainen rinnastus rakentaa symbolista yhteyttä luonnon kesyttämisen ja naisen kehon hallinnan välille.⁷⁴ Veneen ohjaamiseen käytetty mela puolestaan tuo kuvastoon fallossymboliikkaa, sillä mela on monissa kulttuurisissa yhteyksissä tulkittu peniksen metaforaksi.⁷⁵ Näin kirkkoveneeseen liittyvä kuvasto tuottaa diskursiivisen asetelman, jossa maskuliininen ja feminiininen symboliikka kietoutuvat toisiinsa.

Kuva 10 Havainnekuva kirkkovene ylhäältä kuvattuna sekä kirkkovene vulvasymbolina

Visuaalisena symbolina kirkkovene on kuvattu kuvassa 10 vasemmalla, jossa kirkkovene on piirretty ylhäältäpäin havainnoimaan veneen muotoa sekä airojen suhdetta veneeseen. Kuva on hyvin samankaltainen kuin nykyisinkin käytössä oleva vulvasymboli (oikealla kuvassa 10), joka on saanut inspiraationsa kirkkoveneestä. Kirkkovenettä havainnollistavassa piirroksessa on paikka melalle, joka ei halkaise veneen runkoa kokonaan, sen sijaan vulvasymbolissa veneosa on halkaistu pystysuoralla viivalla usein päästä päähän tai osittain keskeltä kuvaamassa vulvan avautuvaa muotoa, jota suomalaisessa kansanperinteessä on myös kutsuttu haavaksi.⁷⁶ Tällöin kirkkovene toimii kulttuurisena koodina, jonka avulla naisen sukuelimiin voidaan viitata visuaalisesti ilman suoraa anatomista kuvausta.

⁷² Kauppinen 1991, 11-31.

⁷³ Kauppinen 1991.

⁷⁴ Punttila 2024, 47-54.

⁷⁵ Punttila 2024.

⁷⁶ Apo 1995. 26.

Kirkkoveneen vulvasymboliikkaa syventää se, että veneitä rakennettiin hartaudella. Veneen osa mela on tunnettu sana penissymboliikasta ja sen kuvaaminen kirkkovenettä ohjaavana esineenä⁷⁷ viittaa miehen valta-asemaan naiseen nähden. Naisen kehosta ja vulvan kesyttämisestä on puhuttu suomalaisessa kansanperinteessä samoilla termeillä.⁷⁸

Kirkkovenesymbolissa soikea muoto kuvaa vulvan ulkoisinta muotoa ja airot ovat saaneet

Kuva 11 Koruseppä Anniina Oksasen Pyörii kuin puolukka pillussa kaulakoru muistuttaa kirkkovenettä ylhäältäpäin.

tehtäväkseen esittää karvoitusta. Kirkkovenesymbolia kutsutaan myös ripsipiirakaksi⁷⁹ viitaten karjalanpiirakan muotoon ja airojen muodostamaan piikikkääseen karvoitukseen.⁸⁰

Esimerkiksi koruseppä Anniina Oksasen *Pyörii kuin puolukka pillussa* – korumalliston kaulakoru (kuva 11) muistuttaa myös silmää, mikäli sen kääntää vaakasuuntaan mutta pystyasennossa se on suomalaisille tuttu kirkkovene.

Vulvan ja silmän symbolinen yhteys tunnetaan suomalaisissa parannusloitsuissa sekä laajemmin kansainvälisessä symboliperinteessä.⁸¹ Laajempi silmäsymboliikka on jäänyt suomalaisessa nykykulttuurissa vähemmälle, kirkkoveneen moninaisemman symboliikan ottaessa tilaa, eikä silmää mielletä vulvan symboliksi arjisessa suomalaisessa kulttuurissa.⁸²

⁷⁷ Kauppinen;Rieikki;Tikkanen;& Vuorikari 1991.

⁷⁸ Stark-Arola 2001.

⁷⁹ Pettersson 2025.

⁸⁰ Kaivola-Bregenhøj 1998,210-211.

⁸¹ Stark-Arola 2001, 3; Uparela & Jauregui, 2018.

⁸² Stark-Arola 2001, 3-4.

Nykykulttuurissa kirkkovenesymboliikkaa käytetään usein käyttöesineissä ja koruissa mutta myös julkisien tilojen piirroksena. Se mielletään aggressiiviseksi ja voimakkaan uhmakkaaksi symboliksi, vittuilun⁸³ välineeksi. Visuaalisena symbolina kirkkovene mielletään myös ku-

Kuva 12 Hämeenlinnan klubeilta ja baareista kuvattuja kirkkoveneitä 13.3.2026

vaamaan useimmiten sanaa vittu, juuri sen aggressiivisen voiman vuoksi.⁸⁴ Kirkkovenettä käytetään usein samaan tyyliin kuin sanaa vittu ja se voi olla myös vittuilun väline. Agraarikulttuurissa samaan tarkoitukseen käytettiin oikeaa vulvaa, mistä sana vittuilu on jäänyt osaksi puhekieltä.⁸⁵

Symbolin provosoiva luonne näkyy myös julkisessa keskustelussa. Oulun seurakuntien Elossa.fi –kampanja herätti eriäviä mielipiteitä valitessaan kirkkoveneen hankkeen symboliksi. Kirkkovenesymbolin valintaa perusteltiin muun muassa sillä, että sanassa esiintyy kirkko ja että symboli kantaa merkityksiä yhteisöllisyydestä, jossa jokaisella on paikkansa. Symbolin valinta

kirkon hankkeeseen herättää monenlaisia kysymyksiä ja kiivasta keskustelua, jota myös kirkon kannan mukaan tulisi käydä niin kirkon sisällä kuin koko yhteiskunnassa.⁸⁶

Kirkkovene nousee myös kunnallisten ja valtakunnallisten vaalien alla yhtä vahvaksi ehdokkaaksi perinteisen Aku-Ankan kanssa. Kumpikin toimii protestiääninä eli niiden tarkoitus on osoittaa tyytymättömyyttä ehdokkaisiin, puolueisiin tai koko vaalijärjestelmään ja näin ollen vittuilla auktoriteeteille.⁸⁷

Kirkkovenesymbolia on vapaamuotoisessa keskustelussa ehdotettu suomalaiseksi kansallisymboliksi, sillä se kuvaa suomalaista sisua, huumoria ja pienen kansan omaperäistä voimaa kaikessa yksinkertaisuudessaan⁸⁸. Tällainen ehdotus kertoo symbolin ja merkityksestä ja

⁸³ Suomisanakirja.fi.

⁸⁴ Vittujen kevät 2020.

⁸⁵ Suomisanakirja.fi: *Etymologia: Johtuu sanasta 'vittu' tarkoittaen naisen sukupuolielintä, vulgaaristi käytettynä.*

⁸⁶ Akimo,2009.

⁸⁷ Vierailija 2023 vauva.fi: Viime hetken valinnanvaikeus: Aku Anka vai kirkkovene? .

⁸⁸ vauva.fi 2025.

siitä, miten kirkkovenettä voidaan tulkinta vittuilun diskurssissa. Yhden illan aikana dokumentoimani kuva-aineisto Hämeenlinnan pubeista vahvistaa, että kirkkovenen visuaalinen kulttuuri elää ja voi hyvin myös pubikulttuurissa. Kirkkovenen käyttöön liittyvä aineisto puolestaan osoittaa kokonaisuudessaan, että kirkkovenettä käytetään vittuilun diskurssissa monipuolisena symbolina, joka ei viittaa suoraan naisen sukuelimiin vaan enemmänkin sen diskurssin tuottamiin mielikuviin ja sisältöihin, joiden sisässä sitä käytetään. Tämä viittaa suoraan kansanperinteestä tuttuun pylyttämisen ja harakoinnin kiroavaan ja uhkaavaan käyttöön.⁸⁹

3.4 Karjalanpiirakka ja hoivan diskurssi

Tässä kappaleessa tarkastelen karjalanpiirakan symboliikkaa hoivan diskurssin kautta. Analysoin sitä, miten karjalanpiirakka kytkeytyy vulvasymboliikkaan, miten sitä käytetään nykypäivänä vulvasymboliikassa ja millaisia viestejä siihen liitetään.

Yksi tunnetuimmista vulvasymboliikan esimerkeistä suomalaisessa ruokakulttuurissa on karjalanpiirakka, jonka visuaalinen muoto on soikea, keskeltä avoin ja reunoilta rypyttetty. Karjalanpiirakka toimii symbolina, jonka merkitykset rakentuvat sekä visuaalisista havainnoista että siihen liitetystä kulttuurisista kertomuksista.⁹⁰ Karjalanpiirakan symboliikassa ilmenee äidillisyyden, kestävyuden, hoivan sekä turvallisen jatkumon yhteyksiä.

Karjalanpiirakka yhdistyy vahvasti naisten tekemään käsityö- ja ruokaperinteeseen. Piirakoiden valmistaminen on ollut monissa perheissä sukupolvelta toiselle siirtyvä taito, jota on opetettu äidiltä tyttärelle tai miniälle. Piirakoita on usein valmistettu yhdessä, ja niiden leipominen on ollut sosiaalinen tapahtuma, joka vahvistaa suvun yhteenkuuluvuutta sitomalla perinteen osaksi suvun jatkumoa.⁹¹ Karjalanpiirakka on toiminut myös vieraanvaraisuuden eleenä ja tekoprosessin opettamien on ollut ja on edelleen kunnia-asia matkailijoille, kosijoille ja sukuun liitetuille.⁹²

Visuaaliselta muodoltaan karjalanpiirakka muistuttaa vulvaa, sillä sen keskellä on pehmeä täyte, jota ympäröi suojaava kuori, jonka rypytys herättää mielikuvia myös vulvan

⁸⁹ Stark-Arola, 1998.

⁹⁰ Pettersson 2025.

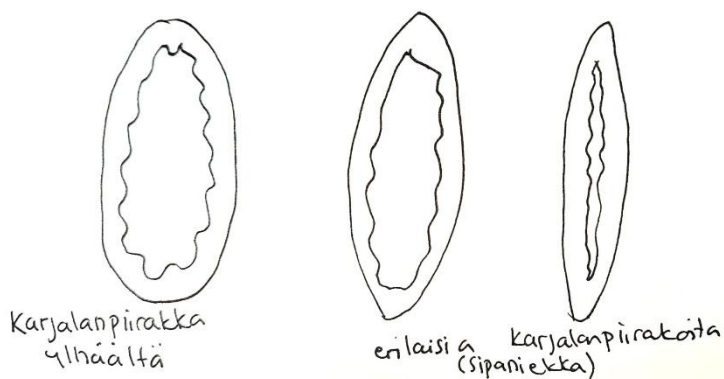
⁹¹ Sallinen-Giml 2021, 9-26.

⁹² Sallinen-Giml 2021, 6-29; Höckert, 2016, 80-82: How do self and other, or hosts and guests, welcome each other--?.

ryppyisyydestä. Tämän vuoksi karjalanpiirakkaa käytetään toisinaan kaksimielisen vuorovai-
kutuksen välineenä unohtamatta piirakan päällä makaavaa munavoikerrosta.

Symbolisesti karjalanpiirakkaa pidetään kirkkovenettä lempeämpänä vulvasymbolina. Siinä
missä kirkkovene yhdistyy aggressiiviseen voimasanaan vittu, karjalanpiirakkaa liitetään use-
ammin sanaan pillu, joka koetaan arkikielessä pehmeämmäksi ja vähemmän aggressiiviseksi
ja aina naisen sukuelimiin viittaavaksi sanaksi.⁹³ Kansanperinteessä sana pillu viittaa nuoren
naisen sukuelimeen.⁹⁴

Karjalanpiirakan muoto vaihtelee avoimesta suljetumpaan ja ryppyisestä sileämpään. Keskellä
on aina pehmeä täyte ja ympärillä eri tavoin rypytytty suojaava kuori. Muodon ja rypytyksen

Kuva 13 Karjalanpiirakan kolme erilaista muotoa, kuva muistuttaa myös
lapsen syntymässä avautuvaa vaginää

vaihtelu osoittaa, miten eri su-
vuilla ja alueilla on omat perin-
teensä, joista huolimatta perus-
rakenne pysyy samana. Karja-
lanpiirakoita on valmistettu su-
kujen omilla resepteillä suku-
polvien jatkumona aina äidiltä
tyttärelle ja joskus miniälle. Pii-
rakoita on saatettu saapua leipo-
maan kaukaakin ja usein se teh-

tiin yhdessä suvun naisten kanssa. Karjalanpiirakka on suomalainen perinneleivonnainen, jol-
laista ei tavata muualla.⁹⁵

Vauva.fi-palstalla vuonna 2025 käyty keskustelu ”Onko yksikään ulkomaalainen nähdessään
karjalanpiirakan ensimmäistä kertaa ollut ajattelematta, että tuohan näyttää aivan p****ta?”
osoittaa, miten keskustelijoiden mielestä karjalanpiirakan visuaalinen olemus yhdistyy suo-
raan vulvan muotoon. Keskustelussa toistuvat havainnot pehmeästä sisuksesta, syvyydestä,
rypytyksestä ja soikeasta muodosta, jotka ovat olennaisia myös vulvan visuaalisessa symbolii-
kassa. Samassa yhteydessä mainitaan kirkkovene, jota luonnehditaan aggressiivisemmäksi ja

⁹³ Vauva.fi 2025; Rennoirantein, 2025.

⁹⁴ Stark-Arola 2001, 5-10.

⁹⁵ Sallinen-Giml 2021, 12-25.

vittuiluun taipuvaisemmaksi symboliksi, mikä korostaa eroa lempeämmän ja ravitsevamman karjalanpiirakan symboliikan välillä.⁹⁶

Karjalanpiirakan symboliikka kytkee naisen kehon elämää ylläpitävän roolin ravintoon. Piirakka toimii symbolina, jossa naisen kehoon liitetty hedelmällisyys ja hoiva yhdistyvät ruokaan ja yhteisölliseen jakamiseen. Tämän vuoksi karjalanpiirakka voidaan tulkita vulvasymboliksi, joka on samanaikaisesti arkinen ja kulttuurisesti merkityksellinen.

Karjalanpiirakan symbolinen merkitys korostuu myös yllättävissä ympäristöissä. Esimerkiksi vulvasymboliikkaa käsittelevän näyttelyni yhteydessä maaliskuussa 2026 Rostockissa, karjalanpiirakoiden tarjoaminen vahvisti näyttelyn tematiikkaa aistillisen kokemuksen kautta. Tällöin perinteinen ruokakulttuuri toimii osana laajempaa kulttuurista keskustelua vulvan ja ravinnon merkityksistä.

Between the Worlds – näyttelyn avajaisissa Rostockin taidehallissa keväällä 2026 taidehallin catering-tiimi oli tehnyt avajaisiin ”karjalanpiirakoita”⁹⁷ voimistamaan vulvasymboliikka ja luomaan moninaisia aistikokemuksia vulvasymboliikan ympärille.

Kuva 14 saksalaisten tekemiä ”karjalanpiirakoita” Rostockin taidehallissa

Tämän aineisto osoittaa, että karjalanpiirakka rakentaa lempeämpää merkityskokonaisuutta, joka liittyy hoivan diskurssiin. Tässä diskurssissa vulvasymboliikka representoi elämän ylläpitämistä, ravintoa ja sukupolvien jatkumoa arkisena elementtinä. Karjalanpiirakan

⁹⁶ Vauva.fi 2025.

⁹⁷ Sallinen-Giml 2021, Karjalanpiirakka- nimi on suojeltu, joten kaikkia muita kuin tietyllä alueella tehtyjä karjalanpiirakoita tulee kutsua riisipiirakoiksi.

symbolinen käyttö voidaan yhdistää maagisen diskurssin kautta pylyttämisen ja harakoinnin hyvää tahtovaan ja suojelemaan käyttöön.

4 Johtopäätökset

Tässä tutkimuksessa olen tarkastellut suomalaisen vulvasymboliikan käyttöä ja merkitystä nykypäivänä. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten kansanperinteestä kumpuavan vulvasymboliikan perinne näkyy nykypäivän kulttuurissa ja millaisia diskursseja vulvasymboliikan ympärille rakentuu.

Diskurssianalyysin avulla tarkastelin, millaisin kielellisin ja visuaalisin esitystavoin vulvasymboliikkaa merkityksellistetään eri aineistoissa. Aineiston perusteella selvää oli, että vulvaa ei tarkasteltu biologisena ruumiinosana, vaan osana kulttuurisia merkitysrakenteita.

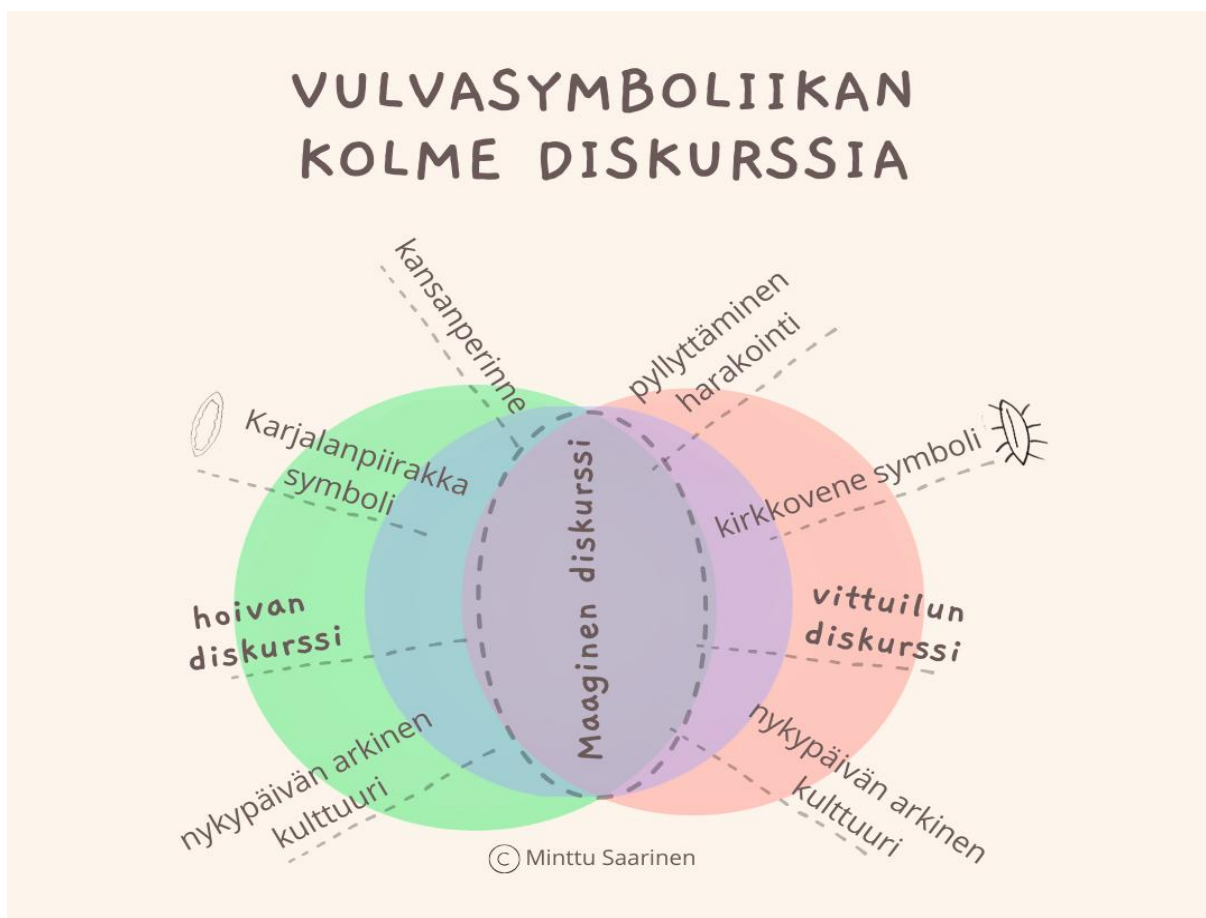
Tutkimuksen havainto on, että vulvasymboliikka on suomalaisessa kansanperinteessä monimerkityksinen ja aktiivinen kulttuurinen voima, joka on siirtynyt teoista sanoihin ja symbolien välityksellä toimivaksi merkitysten verkostoksi ja toimii suomalaisessa kulttuurissa osana laajempaa kulttuuriperinnön jatkumoa edelleen. Vulva näyttäytyy aineistossa sekä historiallisena että nykykulttuurisena merkitysten kantajana, jossa yhdistyvät perinne, keho, sukupuoli ja kulttuurinen identiteetti.

Kirkkoveneen ja karjalanpiirakan tarkastelu diskurssianalyysin kautta osoittaa, että suomalaisessa kulttuurissa vulvaan liitetään useita erilaisia merkityksiä, jotka pohjautuvat suomalaiseen kansanperinteeseen. Diskurssianalyysin näkökulmasta nämä symbolit tuottavat erilaisia merkityksiä naiseudesta, voimasta ja kehollisuudesta, jotka näyttäytyvät myös omassa taiteellisessa työssäni.

Molemmissa symboleissa merkitystä tuottava elementti on visuaalinen muoto, soikea, keskeltä avautuva rakenne. Näiden piirteiden kautta symbolit muodostavat tunnistettavan visuaalisen viittauksen vulvaan ilman anatomista tarkkuutta. Samalla symbolit kytkeytyvät vahvasti suomalaiseen kulttuuriperintöön, sillä sekä kirkkovene että karjalanpiirakka ovat olleet historiallisesti merkittäviä suomalaisen arjen ja yhteisöllisyyden elementtejä.⁹⁸ Niiden merkitys nykykulttuurissa toistaa agraarikulttuurin aikana kansanperinteessä vulvalle annettuja diskursseja. Symbolien nykykäytössä on pyritty jakamaan vulvan ambivalentti perinne kahden symbolin välille niiden käyttötarkoituksen mukaan.

⁹⁸ Kauppine 1991; Sallinen-Giml., 2021, 9-12.

Diskurssianalyysin perusteella aineistosta voidaan tunnistaa kolme keskeistä tapaa merkityksellistää vulvaa suomalaisessa kulttuurissa. Ensimmäinen on maaginen diskurssi, jossa vulva esiintyy kansanperinteessä voimakkaana rituaalisena elementtinä. Tässä diskurssissa vulvaan liitetään sekä suojelevia että kiroavia voimia ja merkityksiä mutta sen pääasiallinen tarkoitus käyttötapa perustuu magiaan. Maagisessa diskurssissa vulvaa käytiin esimerkiksi pylyttämissen ja harakoinnin kaltaisissa teoissa. Tämän diskurssin alla tapahtuva vulvan käyttö painottui suomalaisen kansanperinteen aikaan mutta se muodostaa vahvat juuret suomalaiselle vulva-perinteelle.

Kuva 15 Vulvasymboliikan kolme diskurssia

Toinen aineistossa esiintyvä merkitysrakenne on vittuilun eli häpäisyn ja provokaation diskurssi. Tässä diskurssissa vulvaa käytetään sosiaalisen vallan välineenä esimerkiksi pilkkamisessa, kiroamisessa tai normien rikkomisessa mutta myös sananmukaisesti vittuiluun. Kansanperinteessä tämä näkyy edellä mainituissa rituaaleissa ja kielenkäytössä, kun taas nykykulttuurissa vastaavat merkitykset ilmenevät visuaalisina symboleina sekä sanallisena solvaamisena. Vittuilun diskurssin sisällä tapahtuva vulvasymboliikan käyttö ei rajaa käytön

ulkopuolelle sukupuolen mukaan. Kirkkovenesymbolia sekä vittuilua voivat käyttää luontevasti kaikki sukupuolet ja ikäryhmät.

Kolmas analyysissä esiin nouseva merkitystapa on hoivan diskurssi, jossa vulva toimii symbolina, jonka avulla välitetään äidillisyyttä, pysyvyyttä, hoivaa ja toivoa. Esimerkiksi karjalanpiirakan kaltaiset symbolit voivat toimia visuaalisina viittauksina hoivan symboliin. Hoivan diskurssissa käytetty vulvasymboliikka on selvästi enemmän suunnattu naisille ja naisiin. Karjalanpiirakkasymbolia käytetään naisten esineissä ja kuvaamaan suoraan naista samoin kuin sana pillu liitetään suoraan naisen sukuelimeen.

Tämä diskurssijako osoittaa, että vaikka ilmenemismuodot muuttuvat, vulva säilyy suomalaisessa kulttuurissa merkityksellisenä symbolina ja hyvin lähellä sitä alkuperäistä käyttötapaa, joka sillä on ollut, vaikka magian voidaan katsovan suurelta osin poistuneen tietoisesta käyttötarkoituksesta. Vulvasymboliikka toimii kuitenkin kommunikoinnin ja toiselle suunnatun hyvän tai pahan toivottamisen välineenä symbolin välityksellä ilman, että varsinaista elintä tarvitsisi käyttää tai että vulvasymboliikan käyttö rajoittuisi vai naisten käyttöön.

Analyysi tuo esiin myös vulvasymboliikan kulttuurisidonnaisuuden. Vulvasymboliikka näyttäytyy suomalaisessa kontekstissa tunnistettavana kulttuurisena koodina, mutta sama symbolinen kieli ei välttämättä avaudu kansainvälisessä ympäristössä. Tämä havainto korostaa sitä, että suomalainen vulvasymboliikka muodostaa oman kulttuurisen merkkijärjestelmänsä. Merkittävää on, että pyllyttäminen ja harakointi ovat olleet käytössä vielä 1900-luvun alussa, kun monista muista kulttuureista vastaavat tavat ovat hävinneet kristinuskon myötä jo paljon aiemmin.⁹⁹

Vulvasymboliikkaa olisi kiinnostavaa tarkastella laajemmassa kansainvälisessä vertailussa kolmen kehittämäni diskurssin avulla sekä analysoida, miten vastaavat symbolit rakentuvat eri kulttuureissa ja miksi. Lisäksi nykytaiteen, populaarikulttuurin ja digitaalisten ympäristöjen tarjoamat visuaaliset aineistot tarjoavat uusia mahdollisuuksia tutkia sitä, miten kehoa, sukupuolta ja identiteettiä koskevia merkityksiä tuotetaan nyky-yhteiskunnassa. Vulvasymboliikan tarkastelu kulttuuriperinnön näkökulmasta voi avata uusia tapoja ymmärtää kehollisuuden, symboliikan ja kulttuuristen merkitysten välistä suhdetta sekä symbolien käyttöä identiteetin vahvistamiseen mutta myös propagandan ja mielipidevaikuttamisen välineenä.

⁹⁹ Apo 1995, 17-40.

Lähteet

Aineisto:

- Akimo, M. (8. heinäkuu 2009). Kirkkovene keikautti mielipiteet laidasta laitaan. *Keskisuomalainen*, s. saatavilla: <https://www.ksml.fi/paikalliset/2883217>.
- Caya-film. (2020). instagram, saatavilla: https://www.instagram.com/caya_film/
- Laaksonen, T. (2017). Nuoren Esa Saarisen mielestä kaikkein tärkeintä oli vittuilu, Yle, *Kulttuuricocktail*, löydettävissä: <https://yle.fi/aihe/a/20-193695> .
- Launonen, K. (2017). Kirkkovene - suomalaisen kuvakulttuurin tuote. *kristanmielitila blogi*.
- Lumme, H. (2011). *Kirkkovene muuttui rumasta kauniiksi*, Yle.fi, löydettävissä: <https://yle.fi/a/3-5410432> .
- Lunette. (2025). *Vulva, emätin, vagina – sitä samaa vai ihan eri juttu?* saatavilla: <https://fi.lunette.com/blogs/news/vulva-ematin-vagina-sita-samaa-vai-ihan-eri-juttu> .
- Muusikoiden.net, *Kirkkovene*, löydettävissä: <https://muusikoiden.net/keskustelu/posts.php?c=3&t=244476&o=0> .
- Pettersson, M. (2025). Suomalainen ripsipiirakka on maailmalla tuntematon. *Helsingin Sanomat* löydettävissä: <https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000011564269.html> .
- Rennoirantein, (2025). *Instagram profiili*, <https://www.instagram.com/reels/DNkuYW8iQ26/>.
- Sallinen-Giml., P. (2021). *Suuri karjalanpiirakka kirja*. Tallinna: Suomalaisen kirjallisuuden seuran kustannusosakeyhtiö.
- Suomisanakirja.fi, *Vittuilu*. löydettävissä: <https://www.suomisanakirja.fi/vittuilu> .
- Soomar, H. (2010). Vittuilun SM-kilpailuissa tyrmäysvoittokin on mahdollinen. *yle.fi*, saatavilla: <https://yle.fi/a/20-108917> .
- Tolonen, A. (2018). Naisen sukuelin oli vanhan kansan mukaan väkevä taikakalu – Pyllyttäminen oli varttuneiden naisten oikea ammatti. *Lapin Kansa*, ss. saatavilla 11.3.2026: <https://yle.fi/a/3-11242798> , julkastu ensimmäisen kerran Aamulehti, 13.6.2017.
- Valola, M, 2022, Naisten päivä, <http://valolat.com/wp/blog/2022/06/18/naisten-paiva/>
- Kauppinen, J.;Riekk, H.;Tikkanen, T.;& V. O. (1991). *Kirkkovene*. Kuopio: Kuopion
- Vauva.fi. (2025). Onko yksikään ulkomaalainen nähdessään karjalanpiirakan ensimmäistä kertaa ollut ajattelematta että tuohan näyttää aivan p*****ta? löydettävissä: <https://www.vauva.fi/keskustelu/5952272/onko-yksikaan-ulkomaalainen-nahdessaan-karjalanpiirakan-ensimmaista-kertaa-ollut>.
- Vauva.fi, (2021). *Rakastava vittuilu*. saatavilla: <https://www.vauva.fi/comment/52889767>
- Vittujen kevät, 2020. *Vittujen kevät kotisivut*. saatavilla 12.12.2025: <https://vittujenkevat.com/pages/about-us>

Valimo, r. (2008). *Kirkkovene, vitun väki, suomalaisten erikoinen vaginasuhde*. löydettävissä: https://www.reddit.com/r/Suomi/comments/s0gras/kirkkovene_vitun_v%C3%A4ki_suomalaisen_erikoinen/.

Uparela, P.;& Jauregui, C. 2018: *The Vagina and the Eye of Power (Essay on Genitalia and Visual Sovereignty)*. H-ART Revista de historia teoria y critica de arte no 3.

Vierailija. (2023). *Viime hetken valinnanvaikeus: Aku Ankka vai kirkkovene?* . saatavilla: <https://www.vauva.fi/keskustelu/5068776/viime-hetken-valinnanvaikeus-aku-ankka-vai-kirkkoven>

Åberg, E.;& Salonen, L. (2021). Karvan verran kauniimpi? . *Sukupuolentutkimus* 34, 31-47, löydettävissä: <https://journal.fi/sukupuolentutkimus/article/view/113979>

Tutkimuskirjallisuus:

Antl-Weiser, W. (ei pvm). *Venus-Research*. Naturhistorisches Museum Wien.saatavilla:

<https://www.nhm.at/en/research/prehistory/research/venus-research>

Apo, S. (1995). *Naisen väki: Tutkimuksia suomalaisesten kansanomaisesta kulttuurista ja ajattelusta*. Helsinki: Hanki ja jää.

Bruce-Mitford, M. (1996). *Viestivät merkit, paljastavat symbolit*. Lontoo: Dorling Kindersley Limited.

Caya-film. (2020). instagram.

Eläväperintö. (2025). *Aineeton kulttuuriperintö*. saatavilla 13.3.2026:

<https://www.aineetonkulttuuriperinto.fi/fi/unesco-sopimus/luettelointi> : Museovirasto .

Haapoja-Mäkelä, H. (2019). Näkymiä suomalaiseen muinaisuuteen: Aineeton kulttuuriperintö, kalevalaisuus, paikka ja maisema. *TERRA*, 97-112.

Höckert, E. (2016). Ethics of hospitality – Participatory tourism encounters in the northern highlands of. *Matkailututkimus*, ss. 12(1),79-84.

Jussila, R. L. (1994). *Se siitä: Suomen kielen seksisanakirja*. Porvoo: WSOY.

Kauppinrn, J.;Riekk, H.;Tikkanen, T.;& V. O. (1991). *Kirkkovene*. Kuopio: Kuopion kulttuurihistoriallinen museo.

Mäkelä, H. (Volume 54, Number 2 2024). The Alluring Past, Progressive Heritagisations of Traditional Sexual Poetry in the Field of. *International Society for Ethnology and Folklore (SIEF)*, ss. 19-40.

Neuvottelukunta, T. (2024). *Hyvä tieteellinen käytäntö*. saatavilla 13.3.2026: <https://tenk.fi/fi/hyva-tieteellinen-kaytanto-htk>: TENK.

Nieminen, A. &. (2011). Aineen taikaa. Teoksessa A. &. Nieminen, *Aineen taikaa* (ss. 12-15). Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Potinkara, N. &.-M. (2022). Diskurssitutkimus. Teoksessa O. &. Fingerroos, *Kulttuurien tutkimuksen menetelmät* (ss. 329-350). Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

- Punntila, M. (2024). ”*Vatsallah miehet vanhat vittua kumartamah*”. Helsinki: Helsingin yliopisto, löydettävissä: <https://helda.helsinki.fi/items/b338c79b-e6a6-4dc4-ad7b-c900a88c77a6>
- Şahinol, M. (2. Elokuu 2022). “VULVA STUDY. hidden but not undiscovered”. *Nanoethics*, 205-222.
- Stark-Arola, L. (1998). *Lempi, tuli ja naisten väki. Dynamistisista suhteista suomalais-karjalaisessa taikuudessa ja kansanuskossa*. Helsinki: Tietolipas 158, löydettävissä englanniksi: <https://journal.fi/elore/article/view/78212/39111>
- Stark-Arola, L. (2001). Vaginan tuntematon historia: naisen seksuaalisuuden kuvat suomalaisessa suullisessa kansanperinteessä. *Sukupuolentutkimus*, vol 14 nro 2. löydettävissä: <https://journal.fi/sukupuolentutkimus/article/view/158518/102870>
- Suomisanakirja.fi. (ei pvm). *Vittuilu*. löydettävissä: <https://www.suomisanakirja.fi/vittuilu>.
- THL. (2025). Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpominen eli ympärileikkaus. *Maahanmuutto ja kulttuurinen moninaisuus*, <https://thl.fi/aiheet/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/maahanmuutto-ja-hyvinvointi/maahanmuuttajien-seksuaali-ja-lisaantymisterveys/tyttöjen-ja-naisten-sukuelinten-silpomisen-estaminen/tyttöjen-ja-naisten-sukuelinten-silpominen-eli-ympäri-leikkaus>.
- Uparela, P.;& Jauregui, C. (2018). *The Vagina and the Eye of Power (Essay on Genitalia and Visual Sovereignty)*. H-ART Revista de historia teoria y critica de arte no 3.
- Valimo, r. (2008). *Kirkkovene, vitun väki, suomalaisten erikoinen vaginasuhde*. löydettävissä: https://www.reddit.com/r/Suomi/comments/s0gras/kirkkovene_vitun_v%C3%A4ki_suomalais_ten_erikoinen/.
- Väisänen, L. (2011). *Kristilliset symbolit*. Helsinki: Kustannus-osakeyhtiä kirjapaja.

(kaikki verkkolähteet tarkistettu 18.3.2026.)